

Ongewettigd schoolverzuim in Vlaanderen

Regelgevend kader en aanpak

S. Neyts

Published online: 9 april 2021

© Bohn Stafleu van Loghum is een imprint van Springer Media B.V., onderdeel van Springer Nature 2021

Samenvatting Vlaanderen kende de laatste jaren een toename in het aantal problematisch afwezige leerlingen. Dat zijn leerlingen die dertig of meer halve dagen ongewettigd afwezig zijn van school. Omdat afwezigheid en de onderliggende oorzaken ervan een grote impact kunnen hebben op de ontwikkeling en schoolse vordering van leerlingen zet de Vlaamse Overheid in op het voorkomen van ongewettigd schoolverzuim. In dit artikel beschrijven wij het regelgevend kader en de aanpak.

Trefwoorden leerplicht · schoolverzuim · schooluitval · leerlingenbegeleiding

Inleiding

Met het decreet leerlingenbegeleiding [1] en de Vlaamse krachtlijnen inzake de aanpak van de spijbelproblematiek [2] zijn krijtlijnen/handvatten uitgetekend om problematisch afwezige leerlingen de nodige ondersteuning te bieden in hun onderwijsloopbaan. Hiervoor werken op Vlaams en op lokaal niveau organisaties uit de onderwijs- en de welzijnssector samen. Het gaat om instellingen als scholen, pedagogische begeleidingsdiensten, centra voor leerlingenbegeleiding (CLB), rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp, centra voor algemeen welzijnswerk en kinderpsychiatrie.

In dit artikel beschrijven wij het regelgevend kader, in het bijzonder de wet op de leerplicht [3, 4], het decreet leerlingenbegeleiding [1] en het decreet flankerend onderwijsbeleid [5]. Daarnaast bespreken we de

aanpak van ongewettigd schoolverzuim per betrokken organisatie [2]. Deze aanpak werd op Vlaams niveau afgestemd en vertaald naar krachtlijnen [2]. Tot slot geven wij ook een overzicht van de maatregelen om ongewettigd schoolverzuim te reduceren, beschreven in de beleidsnota Onderwijs van 2019–2024 van de Vlaamse minister van onderwijs [6].

Wat is schoolverzuim?

Een definitie

Ongewettigd schoolverzuim bestaat in twee vormen: absoluut ongewettigd schoolverzuim en relatief ongewettigd schoolverzuim. Onder absoluut ongewettigd schoolverzuim verstaan we dat een leerplichtig kind niet aan de wet op de leerplicht voldoet. Bij relatief ongewettigd schoolverzuim is een leerplichtig kind of meerderjarige ingeschreven op school, maar herhaaldelijk ongewettigd afwezig. Dit komt omdat een kind of jongere die ingeschreven staat bij een erkende, gesubsidieerde of gefinancierde Vlaamse school zich aan de bepalingen over aan- en afwezigheid moet houden, zoals beschreven in het schoolreglement van de desbetreffende school. Dit leidt ertoe dat ook meerderjarige leerlingen relatief ongewettigd schoolverzuim kunnen optekenen.

Vlaanderen heeft in verhouding met andere Europese landen weinig leerlingen die ongewettigd afwezig zijn op school [7]. In het jaar 2019 ging het om een kleine groep van 0,6% in het basisonderwijs en 2,5% van de leerplichtige leerlingen in het secundair onderwijs [8]. Toch verdient ongewettigd schoolverzuim de aandacht van het beleid op school-, lokaal en bovenlokaal niveau, want elke ongewettigde afwezigheid is er één te veel. Afwezigheid en de onderliggende oorzaken kunnen een grote impact hebben op de ontwikkeling en schoolse vordering van de leerling

S. Neyts (✉)
 afdeling Secundair Onderwijs en Leerlingenbegeleiding,
 Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse
 Overheid, Brussel, België
sarah.neyts@ond.vlaanderen.be

[9]. Vlaanderen kende de laatste jaren een toename in het aantal problematisch afwezige leerlingen. Dit zijn de leerlingen in het leerplichtonderwijs die dertig of meer halve dagen ongewettigd afwezig zijn in eenzelfde schooljaar [9]. Die toename deed zich voornamelijk in het secundair onderwijs voor [8].

Een regelgevend kader

De onderstaande paragrafen geven een bondige toelichting op de elementen die samen het regelgevend kader inzake het beleid en de aanpak van ongewettigd schoolverzuim in Vlaanderen vormen.

De Wet op de leerplicht

De Wet op de leerplicht vormt de wettelijke basis voor aan- en afwezigheid [3, 4]. Deze wet bepaalt dat ouders hun kinderen onderwijs moeten aanreiken vanaf het jaar waarin hun kind 5 jaar wordt tot en met de 18de verjaardag van het kind. Het einde van de leerplicht hangt af van het moment waarop de jongere 18 wordt. Indien de jongere voor 30 juni jarig is, geldt de leerplicht tot en met de dag waarop de jongere 18 wordt. Wanneer de jongere na 30 juni jarig is, geldt de leerplicht tot en met 30 juni van het jaar waarin de jongere 18 wordt. Het is dus een plicht voor de ouders om hun kind aan onderwijs te laten deelnemen en anderzijds een kinderrecht om te mogen leren. In Vlaanderen kan een kind aan de leerplicht voldoen door een inschrijving in een door de Vlaamse Gemeenschap erkende, gefinancierde of gesubsidieerde school, of een inschrijving in huisonderwijs. In het schooljaar 2020–2021 volgen 1.488 leerlingen huisonderwijs, wat overeenstemt met 0,13% van de leerplichtige leerlingen [10]. In dit artikel spreken we verder over de leerlingen die aan de leerplicht voldoen door een inschrijving in een door de Vlaamse Gemeenschap erkende, gefinancierde of gesubsidieerde school en de meerderjarige leerlingen die via een inschrijving in een school een kwalificatie hoger secundair onderwijs trachten te behalen.

De verantwoordelijkheid voor het naleven van deze leerplicht ligt in eerste instantie bij de ouder(s) van de minderjarige. Met de term 'ouders' verwijzen we naar de personen die het ouderlijk gezag uitoefenen of in rechte of in feite de minderjarige onder hun bewaring hebben. Wanneer ouder(s) hun kinderen weghouden van een onderwijsinstelling kunnen zij hiervoor wettelijk gesanctioneerd worden. Indien een jongere meerderjarig is, maar nog geen kwalificatie hoger secundair onderwijs heeft verworven, is het de keuze en verantwoordelijkheid van de jongere om de onderwijsloopbaan af te maken tot het behalen van deze kwalificatie. Indien de meerderjarige ongewettigd afwezig is van school, kan de school volgens de bepalingen in het schoolreglement ordemaatregelen treffen. De wetgever kan deze leerlingen echter geen sancties opleggen omdat de Wet op de leerplicht niet langer van toepassing is.

Vanaf het moment dat een kind op een school staat ingeschreven, zijn er ook bepaalde verwachtingen ten aanzien van het kind en het gezin. Zo dient het schoolreglement nageleefd te worden, dat onder meer gebaseerd is op de onderwijsregelgeving. In de regelgeving over aan- en afwezigheid staat dat er van iedere leerling verwacht wordt dat die de lessen regelmatig bijwoont [11–13]. Om als leerling het statuut van regelmatige leerling te behouden, moet de leerling altijd aanwezig zijn op de momenten dat de school een lesprogramma aanbiedt. Omdat leerlingen soms toch afwezig zijn vanwege onder andere ziekte wordt een onderscheid gemaakt tussen a) afwezigheid die van rechtswege gewettigd is, b) afwezigheid die door de school gewettigd is en c) ongewettigde afwezigheid [14, 15]. Een lijst van 'van rechtswege gewettigde' afwezigheid kan geraadpleegd worden op: www.onderwijs.vlaanderen.be/nl/gewettigd_afwezig.

Als een leerling afwezig is vanwege een reden die in deze lijst is opgenomen of als de directie voorafgaand aan de afwezigheid toestemming heeft gegeven, dan komt het statuut van de leerling niet in het gedrang. Deze afwezigheid wordt door de school als wettige reden van afwezigheid opgenomen. Elke afwezigheid die niet onder de 'van rechtswege gewettigde' en 'gewettigde door de directie' valt, behoort tot de restcategorie: 'ongewettigde afwezigheid'. Het is deze laatste vorm van afwezigheid die het Vlaams ministerie van onderwijs rapporteert als problematische afwezigheid wanneer deze de drempel van dertig halve dagen bereikt.

Telkens als een leerling ongewettigd afwezig is, registreert de school dat als een afwezigheidscode B in haar registratiesysteem. De B-code staat voor 'nood aan begeleiding'.

Decreet leerlingenbegeleiding

Volgens het decreet leerlingenbegeleiding, dat op 1 september 2018 in werking trad, moet elke school een kwaliteitsvol beleid op leerlingenbegeleiding uitwerken, implementeren en evalueren [1]. In dit beleid voorziet de school in een sterke brede basiszorg voor alle leerlingen en verhoogde zorg voor leerlingen voor wie de brede basiszorg niet volstaat. Dit doet de school op vier begeleidingsdomeinen: a) leren en studeren, b) onderwijsloopbaanbegeleiding, c) sociaal en psychisch welzijn, en d) preventieve gezondheidszorg. Hiermee stimuleert de school de ontwikkeling van alle leerlingen vanuit een visie op zorg en tracht ze problemen te voorkomen door een krachtige leeromgeving te bieden, de leerlingen systematisch op te volgen en actief te werken aan het verminderen van risicofactoren en het versterken van beschermende factoren. Verder voorziet de school in verhoogde zorg voor leerlingen voor wie de brede basiszorg niet volstaat. In deze fase is het belangrijk dat de school intern duidelijk afspraken maakt over wie welke rol en welke taken op zich neemt. In het beleid op leer-

lingenbegeleiding heeft de school ook aandacht voor professionalisering van de leerlingenbegeleiding.

De school staat uiteraard niet alleen in haar taken rond leerlingenbegeleiding. In het kader van professionalisering kan de school een beroep doen op de ondersteuning van de pedagogische begeleidingsdienst (PBD) (een dienst van de onderwijskoepels en -netten) of een andere externe organisatie waarnaar de PBD vanuit haar makelaarsfunctie doorverwijst. De school kan uiteraard ook een beroep doen op het centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB) waarmee zij een overeenkomst heeft. De school neemt het initiatief om de expertise te benutten van de PBD of een andere externe dienst voor het uitwerken, implementeren en evalueren van een beleid rond leerlingenbegeleiding. Het CLB ondersteunt de school in het versterken van de brede basiszorg via haar signaalfunctie. Die signaalfunctie wordt toegepast wanneer het CLB constateert dat er problemen zijn bij leerlingen die via een versterking van de brede basiszorg opgevangen kunnen worden. Stel bijvoorbeeld dat het CLB vaststelt dat ze in de laatste maand 5% van de leerlingen op school heeft gesproken vanwege onwettige afwezigheid, dan kan ze dit aanklaarten bij de school. Het is de taak van de school om met dit signaal aan de slag te gaan. Bij individuele leerlingenbegeleiding ondersteunt het CLB de school in de fase van verhoogde zorg via de consultatieve leerlingenbegeleiding. Hierbij ondersteunt het CLB het schoolteam bij de begeleiding van leerlingen of groepen van leerlingen in het kader van ongewettigd schoolverzuim.

Decreet flankerend onderwijsbeleid op lokaal niveau

Het decreet flankerend onderwijsbeleid op lokaal niveau regelt de rol van het lokaal bestuur ten aanzien van het flankerend onderwijsbeleid op het grondgebied [5]. Daarbinnen hebben lokale besturen een expliciete opdracht in het verlenen van hun medewerking bij de controle op de leerplicht (in het kader van het voorkómen van absoluut schoolverzuim) en het verhogen van de deelname van kleuters aan onderwijs. De lokale besturen hebben ook een opdracht in het kader van het bevorderen van het regelmatig schoolbezoek en het aanpakken van spijbelgedrag van leerplichtige leerlingen van de scholen op hun grondgebied. De lokale besturen kunnen hiervoor zelf maatregelen treffen of die van lokale actoren (financieel) ondersteunen.

Vlaamse krachtlijnen inzake de aanpak van de spijbelproblematiek

Voor de eerste directe reacties op ongewettigd schoolverzuim zijn van belang. Hoe langer het duurt voor de school het signaal oppikt, hoe verder de leerling zich reeds in het ongewettigd schoolverzuimproces bevindt, waardoor hij of zij het gevoel kan krijgen dat de afwezigheid zonder gevolg blijft. De leerlingen die problematisch afwezig zijn, geven zelf aan dat kort op de bal spelen en een reële pakkans

essentieel zijn bij de aanpak van hun verzuimgedrag [16].

Om kort op de bal te spelen, zette Vlaanderen in op een vlotte samenwerking tussen verschillende actoren. De rol van iedere actor staat beschreven in de Vlaamse krachtlijnen over de aanpak van spijbelen [2]. Deze krachtlijnen – zie www.samentegenschooluitval.be – kwamen er nadat de jeugdhulpverlening op 12 juli 2013 grondig hertekend werd met het decreet over de integrale jeugdhulp [2, 17]. In een samenwerking tussen de Nederlandstalige parket-criminologen Jeugd en Gezin (in samenspraak met de parketten-generaal Gent, Brussel en Antwerpen), de Vaste Commissie van de Lokale Politie, het Departement Onderwijs en Vorming en het toenmalige agentschap Jongerenwelzijn (het huidige agentschap Opgroeien) werden de Vlaamse krachtlijnen over de aanpak van spijbelen ontwikkeld om de rollen van de verschillende actoren te verhelderen.

Hieronder schetsen we kort de rollen van de betrokken organisaties.

De rol van de school: scholen voorzien in een beleid gericht op leerlingenbegeleiding [1], waarbij ze in de brede basiszorg en verhoogde zorg (zie hierboven onder ‘Decreet leerlingenbegeleiding’) onder meer bekijken welke maatregelen ze kunnen treffen om schoolverzuim te voorkomen en te verminderen. Daarnaast registreren scholen de aan- en afwezigheid in hun registratiesysteem, dat dient als *early warning system* voor het onderwijspersoneel om afwezigheid van hun leerlingen op te volgen (voor meer details, zie het artikel ‘Ongeoorloofd afwezig zijn in Vlaanderen’ van Kerpens en Spruyt in dit themanummer). De school is vanaf de eerste halve dag ongewettigde afwezigheid dan ook verantwoordelijk voor de begeleiding en opvolging van problematische afwezigheid.

De rol van het CLB: de school kan een beroep doen op de ondersteuning van het CLB voor de begeleiding en remediëring van de leerling. Die hulp kan de school inroepen op het moment dat ze het noodzakelijk acht, maar moet van de Vlaamse overheid sinds 1 september 2016 zeker ingeroepen worden bij de registratie van de vijfde halve dag ongewettigde afwezigheid (vijfde B-code) [14, 15]. Een door het CLB opgestart traject heeft als doel om a) te voorkomen dat de afwezigheid schoolse achterstand tot resultaat heeft en b) de leerling te laten voldoen aan de reglementen van de leerplicht.

Het CLB zal eerst de situatie verkennen en verhelderen, om vanuit een concreet en correct beeld op de spijbelproblematiek de nodige begeleidingsinitiatieven aan te bieden. Daarnaast heeft het CLB ook een draaischijffunctie. Indien nodig zal ze steeds naar de meest gepaste hulp voor de leerling zoeken. Als langdurige begeleiding noodzakelijk is, verwijst het CLB de leerling door naar de integrale jeugdhulp, waarvan de gemandateerde voorzieningen deel uitmaken.

De rol van de gemandateerde voorziening: omgaan met verontrusting is een gedeelde verantwoordelijk-

heid van alle jeugdhulpaanbieders, ook CLB-medewerkers. We spreken van verontrusting wanneer de ontwikkelingskansen van een minderjarige bedreigd worden (bijvoorbeeld wanneer de jongere heel weinig naar school gaat) en/of de (psychische, fysieke of seksuele) integriteit van de minderjarige aangetast is (bijvoorbeeld wanneer een kind geslagen of misbruikt wordt).

Het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling (VK) en het Ondersteuningscentrum Jeugdzorg (OCJ) zijn gemandateerde voorzieningen binnen de integrale jeugdhulp die onderzoeken of het in verontrustende situaties nodig is om van overheidswege hulp op te starten of verder te zetten. Er wordt onderzocht of hulpverlening maatschappelijk noodzakelijk is. Meestal meldt een hulpverlener een gezin aan door middel van een motivatiedocument, maar de jongere zelf, de ouder(s) en de vertrouwenspersoon kunnen ook rechtstreeks terecht bij de gemandateerde voorziening.

Het OCJ gaat eerst na of er voldoende aanwijzingen zijn dat hulpverlening maatschappelijk noodzakelijk is.

De gemandateerde voorziening heeft vier kerntaken:

- consult geven aan hulpverleners;
- onderzoeken en beslissen of tussenkomst door de overheid noodzakelijk is voor de veiligheid of ontwikkeling van een kind of jongere;
- hulpverlening opstarten of lopende hulpverlening mee opvolgen;
- doorverwijzen naar de jeugdrechter als gerechtelijke jeugdhulp nodig is.

De rol van de lokale politie: elke politiezone heeft een aanspreekpunt voor scholen. Er zijn heel wat zaken waarvoor scholen bij hun lokale politiezone terecht kunnen, zoals het maken van verkeersafspraken, hun noodplanning, vastgestelde problemen bij leerlingen rond drugs, criminaliteit of radicalisering [18]. Bij ongewettigd afwezigheid van een leerling kan de school de politie inschakelen indien er aanwijzingen zijn van manifeste onwil van de ouders. In zo'n geval nodigt de politie de ouders uit op het politiebureau of gaat de politie op huisbezoek om de ouders op de leerplichtwet te wijzen en in dialoog te treden.

Scholen kunnen hun aanspreekpunt zoeken via de databank 'aanspreekpunt lokale politie voor je school', dat terug te vinden is op: <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/aanspreekpunt-lokale-politie/opzoek-en/>.

De rol van het parket: het parket kan een dossier verontrustende situatie voor de minderjarige of een dossier ten laste van de ouders openen. Dossiers rond ongewettigd schoolverzuim komen via verschillende kanalen bij het parket. Enerzijds kan een dossier van een minderjarige die niet ingeschreven staat bij een school en ook niet deelneemt aan huisonderwijs bij het parket terechtkomen via een

proces-verbaal van de politie. De politie stelt dan vast dat er een inbreuk is op de Wet op de leerplicht, waarbij de gesprekken met de ouders om het kind aan de leerplicht te laten voldoen niet tot het gewenste resultaat hebben geleid. Daarnaast kan het ook zijn dat het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AGODI), een Vlaamse overheidsdienst die jaarlijks de leerplichtcontrole uitvoert, vaststelt dat het kind niet aan de leerplicht voldoet. AGODI doorloopt daarbij een proces om te achterhalen of de vaststelling dat de leerplichtige niet aan de Wet op de leerplicht voldoet al dan niet moedwillig is. Vaak zijn er logische of aannemelijke verklaringen van de ouders, waardoor een melding bij het parket niet noodzakelijk is. Is er echter onvoldoende bewijs dat het kind aan de leerplicht voldoet of onwil in het spel, dan bezorgt AGODI het dossier aan het parket voor verdere opvolging.

Een minderjarige die wel ingeschreven staat bij een Vlaamse school kan ook te veel ongewettigd afwezig zijn. Indien de school en het CLB de nodige begeleidingsinspanningen hebben geleverd – met daarbij eventuele doorverwijzing naar externe hulpverlening, zoals rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp –, maar zij op een gebrek aan bereidwilligheid van de leerling en/of ouders botsen om mee te werken, kan het CLB een melding doen bij een gemandateerde voorziening. Deze voorziening doet dan onderzoek naar de maatschappelijke noodzaak om hulpverlening te verplichten. Wanneer het gezin zich niet bereidwillig opstelt wat betreft deze opgelegde hulpverlening, wordt het dossier aan het parket bezorgd voor verdere opvolging.

De rol van de rechtbank: de jeugdrechtbank kan de opdracht geven om een maatschappelijk onderzoek op te starten, waaruit een advies volgt over de meest wenselijke jeugdhulpmaatregelen. De politierechtbank kan een inbreuk op de leerplichtwet vaststellen en bestraffen met een geldboete. Tot slot kan de correctionele rechtbank een gevangenisstraf en/of geldboete opleggen wanneer afspraken die in de andere rechtbanken zijn gemaakt, niet worden nageleefd.

De aanpak van ongewettigd schoolverzuim

In Vlaanderen werken vertegenwoordigers uit de onderwijs- en welzijnssector samen om ongewettigd schoolverzuim te voorkomen en verminderen. Die samenwerking vindt plaats op Vlaams en lokaal niveau.

Maatregelen en samenwerking op Vlaams niveau

In de huidige beleidsperiode (2019–2024) streeft de Vlaamse Overheid naar het realiseren van effectieve en efficiënte leerlingenbegeleiding, en het creëren van een veilige en gezonde leer- en werkomgeving in onderwijsinstellingen [6]. Beide operationele doelstellingen ondersteunen het voorkómen en reduceren van

ongewettigd schoolverzuim. Deze operationele doelstellingen worden onder meer geconcretiseerd via de volgende maatregelen:

- een verdere uitrol van het decreet leerlingenbegeleiding;
- het voeren van een actief beleid tegen alle vormen van spijbelen;
- het stimuleren van lokale partners om te kiezen voor een geïntegreerde zorgondersteuning in wijken waar men kampt met een hoger aandeel schoolse vertraging en vervroegde schoolverlaters, en een hogere uitstroom van leraren. Deze geïntegreerde ondersteuning bundelt de ondersteuning van CLB's, pedagogische begeleidingsdiensten en de medewerkers die de GOK-uren onderwijsnet- en koepeloverschrijdend invullen. GOK staat voor 'gelijke onderwijskansen' [19]. Het gaat om extra uren voor leraren die in het secundair onderwijs worden toegekend in het kader van een geïntegreerd ondersteuningsaanbod;
- het ondersteunen en versterken van scholen bij het ontwikkelen en uitvoeren van een antipestbeleid. Hieronder valt ook een social-mediabeleid dat aandacht besteedt aan cyberpesten;
- het bestendigen van inspanningen voor gezonde voeding en extra beweging op school, binnen een ruimer gezondheidsbeleid;
- het inzetten op beleidsmaatregelen die zowel de fysieke, psychische als seksuele integriteit beschermen;
- het treffen van maatregelen die voortvloeien uit een preventief gezondheids- en welzijnsbeleid, en een kwalitatief preventiebeleid binnen de geestelijke gezondheid.

Maatregelen en samenwerking op lokaal niveau

Sinds 1 september 2016 is er voor elke provincie en voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een netwerk 'Samen tegen schooluitval'. Deze netwerken brengen vertegenwoordigers uit onderwijs, welzijn en werk samen om preventief, interveniërend en compenserend actie te ondernemen rond schooluitval. Aan de hand van een grondige omgevingsanalyse zijn er lokale actieplannen ontwikkeld en geïmplementeerd. Deze zijn enerzijds een vertaalslag van het Vlaamse beleid en houden anderzijds rekening met de lokale behoeften [20].

Via deze netwerken zijn onder andere centrale meldpunten schoolinterne en -externe ondersteuning opgezet. Deze bieden ondersteuning aan het CLB, de jongere en het gezin om een gepast onderwijs-welzijnstraject te vinden voor leerlingen die wegens pedagogische, juridische, sociale of persoonlijke redenen het onderwijs dreigen te verlaten [21].

Conclusie

De Vlaamse overheid erkent dat ongewettigd schoolverzuim een probleem kan vormen voor de onderwijs- en levensloopbaan van jongeren. Daarom zet ze duidelijke krachtlijnen uit om een passend ondersteuningsantwoord te bieden. Verschillende beleidsdomeinen, aangestuurd door de Vlaamse overheid, slaan hiervoor de handen in elkaar, om de zorgcontinuïteit te garanderen. De Vlaamse Overheid blijft daarom ook investeren in maatregelen die ongewettigd schoolverzuim voorkómen en reduceren.

Honger naar meer? Breng een bezoekje aan www.samentegenschooluitval.be.

Literatuur

1. Onderwijs Vlaanderen. Operationalisering van de leerlingenbegeleiding in het basisonderwijs, het secundair onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding. 2018. <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=15157>. Geraadpleegd op: 10 nov 2020.
2. Onderwijs Vlaanderen. Vlaamse krachtlijnen inzake aanpak van de spijbelproblematiek. 2016. <https://www.onderwijs.vlaanderen.be/nl/Spijbelen-aanpakken-Vlaamse-krachtlijnen>. Geraadpleegd op: 10 nov 2020.
3. Onderwijs Vlaanderen. Wet betreffende de leerplicht van 29 juni 1983. 1983. <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=12344>. Geraadpleegd op: 10 nov 2020.
4. Onderwijs Vlaanderen. Besluit van de Vlaamse Regering houdende de codificatie betreffende het secundair onderwijs (Codex Secundair Onderwijs). 2011. <http://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=14289#301984>. Geraadpleegd op: 10 nov 2020.
5. Onderwijs Vlaanderen. Decreet betreffende het flankerend onderwijsbeleid op lokaal niveau. 2007. <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=13961>. Geraadpleegd op: 18 dec 2020.
6. Onderwijs Vlaanderen. Beleidsnota Onderwijs 2019–2024. 2019. <https://www.vlaanderen.be/publicaties/beleidsnota-2019-2024-onderwijs>. Geraadpleegd op: 18 dec 2020.
7. Keppens G, Spruyt B. Spijbelen en vroegtijdig schoolverlaten in internationaal perspectief. Maakt het type onderwijsstelsel een verschil? Research paper SONO/2017.OL1.2/1. Brussel: Steunpunt Onderwijs Onderzoek; 2017.
8. Agentschap voor Onderwijsdiensten. Cijfermateriaal problematische afwezigheden en tucht. 2019. <http://agodi.be/cijfermateriaal-problematische-afwezigheden-en-tucht>. Geraadpleegd op: 10 nov 2020.
9. Agentschap voor Onderwijsdiensten. Wie is er niet als de schoolbel rinkelt? 2019. www.agodi.be/leerplicht-jaarrapporten. Geraadpleegd op: 10 nov 2020.
10. Nieuwe Vlaamse Alliantie. Persmededeling. Weyts over stijging in thuisonderwijs: 'Sommige ouders onderschatten volgens mij ook wat leerkrachten allemaal doen'. 2020. <https://www.n-va.be/nieuws/weyts-over-stijging-in-thuisonderwijs-sommige-ouders-onderschatten-volgens-mij-ook-wat>. Geraadpleegd op: 4 feb 2021.
11. Onderwijs Vlaanderen. Decreet basisonderwijs. 1997. <http://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=12254#135321>. Geraadpleegd op: 10 nov 2020.
12. Onderwijs Vlaanderen. Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de controle op de inschrijvingen van leerlingen

- in het basisonderwijs van 12 november 1997. 1997. <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=12230>. Geraadpleegd op: 10 nov 2020.
13. Onderwijs Vlaanderen. Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de controle op inschrijvingen van leerlingen in het secundair onderwijs van 16 september 1997. 1997. <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=12962>. Geraadpleegd op: 10 nov 2020.
 14. Onderwijs Vlaanderen. Omzendbrief afwezigheden van leerlingen in het basisonderwijs (BaO/2002/11). 2002. <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=13281>. Geraadpleegd op: 22 feb 2021.
 15. Onderwijs Vlaanderen. Omzendbrief afwezigheden en in- en uitschrijvingen in het voltijds gewoon secundair onderwijs en het deeltijds secundair onderwijs (SO/2005/04). 2005. <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=13644>. Geraadpleegd op: 22 feb 2021.
 16. Keppens G, Spruyt B, Roggemans L, et al. Van occasionele tot regulier spijbelaar: een onderzoek naar het profiel van spijbelaars en de invloed van school en omgeving op spijbelen. Brussel: Onderzoeksgroep TOR; 2014.
 17. Vlaamse Codex. Decreet betreffende de integrale jeugdhulp. 2013. <https://codex.vlaanderen.be/portals/codex/documenten/1023237.html>. Geraadpleegd op: 22 feb 2021.
 18. Onderwijs Vlaanderen. Krijtlijnen inzake de verhouding vast aanspreekpunt lokale politie – school in het kader van omzendbrief PLP41 en de verhouding tussen school/CLB-Dienst voor de Veiligheid van de Staat. 2013. <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=14606>. Geraadpleegd op: 22 feb 2021.
 19. Onderwijs Vlaanderen. Ondersteuning van scholen. 2012. <https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/ondersteuning-van-scholen>. Geraadpleegd op: 22 dec 2020.
 20. Onderwijs Vlaanderen. Conceptnota Samen tegen Schooluitval. 2015. https://www.onderwijs.vlaanderen.be/sites/default/files/atoms/files/conceptnota_Samen_tegen_SchooluitvalDEF.pdf. Geraadpleegd op: 22 feb 2021.
 21. Onderwijs Vlaanderen. NAFT: naadloze flexibele trajecten. 2016. <https://www.onderwijs.vlaanderen.be/nl/nl/samen-tegen-schooluitval/leerrecht/naadloze-flexibele-trajecten>. Geraadpleegd op: 22 feb 2021.

S. Neyts, beleidsthema-beheerder